

емств. З метою стимулювання розвитку малих підприємницьких структур, особливо в депресивних регіонах, доцільно встановити визначений часовий лаг із нульовим рівнем оподаткування для малих підприємств, які розпочинають свою діяльність. Необхідна подальша робота на спрямування зусиль місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на максимальне поєднання інтересів суб'єктів підприємницької діяльності з інтересами районів та міст області; спрощення процедур регулювання підприємницької діяльності та виходу на ринок нових суб'єктів господарювання; збільшення кількості суб'єктів сфери малого підприємництва, їх внеску в економіку області (насичення товарних ринків, вирішення соціально-по побутових проблем, наповнення місцевих бюджетів); організація підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для сфери малого підприємництва, залучення молоді до підприємницької діяльності.

РОЛЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ У РЕГІОНАЛЬНИХ ВІДНОСИНАХ

Кришталь В.М.

Науковий керівник – Можайкіна Н.В., канд. екон. наук, доцент

Міжнародні корпорації останньої чверті ХХ століття є найважливішим елементом розвитку світової економіки і міжнародних економічних відносин. Їх бурхливий розвиток в останні десятиліття віддзеркалює загострення міжнародної конкуренції, поглиблення міжнародного поділу праці. З одного боку, вони є продуктом міжнародних економічних відносин, які швидко розвиваються, а з іншого боку, самі представляють могутній механізм впливу на них. Активно впливаючи на міжнародні економічні відносини, міжнародні (транснаціональні) корпорації (ТНК) формують нові відносини, видозмінюють сформовані їхні форми.

Ще у 60-80-ті роки в діяльності ТНК органічно поєднувалися елементи національного і зарубіжного виробництва: реалізації товарів, управління та організації роботи персоналу, науково-дослідних робіт маркетингу і після продажного обслуговування. Основні елементи відтворювального процесу переводилися на загальні для відповідних країн стандарти і принципи. ТНК третього покоління сприяли поширенню досягнень НТР в периферійні зони світового господарства і, найголовніше, закладали економічні передумови для появи міжнародного виробництва з єдиним ринковим та інформаційним простором, міжнародним ринком капіталу і робочої сили, науково-технічних по-

слуг. Їх цілями було завоювання ринків збуту, джерел сировини, сфер застосування капіталів.

Сьогодні їх відмінними рисами є: планетарне бачення ринків і здійснення конкуренції у світовому масштабі, розділ світових ринків з небагатьма такими ж глобальними ТНК; координація дій своїх філій на основі нових інформаційних технологій; гнучка організація кожного окремого виробничого вузла; адаптивність структури корпорації; однакова організація бухгалтерського обліку і аудиту; об'єднання своїх філій, заводів і спільних підприємств у єдину міжнародну мережу управління, яка, в свою чергу, інтегрована з іншими мережами ТНК; здійснення економічного і політичного впливу на держави, в яких діють ТНК. Таким чином, стратегія їх характеризується інноваційною агресивністю і динамізмом, відходом від одногалузевої структури, постійним вдосконаленням внутрішньокорпоративної структури, націленістю на завоювання вже не окремих сегментів ринку, а ключових світогосподарських позицій у виробництві і реалізації продукції.

ТНК контролюють до половини світового промислового виробництва, 63% зовнішньої торгівлі, а також приблизно 415 патентів і ліцензій на нову техніку, технології та «ноу-хау». Під контролем ТНК знаходиться 90% світового ринку пшениці, кави, кукурудзи, лісоматеріалів, тютюну, джуту та залізної руди, 85% ринку міді і бокситів, 80% – чаю та олова, 75% – бананів, натурального каучуку і сирої нафти. Половина експортних операцій США здійснюється американськими та іноземними ТНК. У Великобританії їх частка досягає 80%, а в Сінгапурі – 90%. Велика частина платежів, пов'язаних з трансфертом нових технологій, здійснюється всередині ТНК: в США їх частка становить 80%, а у Великобританії – 90%.

Майже всі найбільші ТНК по національній приналежності відносяться до «тріади» – трьох економічних центрів: США, країн ЄС та Японії. В останні роки активно розвивають свою діяльність на світовому ринку транснаціональні корпорації нових індустріальних країн. Галузева структура ТНК достатньо широка. 60% міжнародних компаній зайняті в сфері виробництва (насамперед вони спеціалізуються на електроніці, автомобілебудуванні, хімічній і фармацевтичній промисловості), 37% – у сфері послуг і 3% – у видобувній промисловості і сільському господарстві. Чітко позначилася тенденція збільшення інвестицій у сфері послуг і технологічно інтенсивному виробництві. Одночасно знижується частка у видобувній промисловості, сільському господарстві та ресурсоемному виробництві.

За даними американського журналу «Fortune», головну роль серед 500 найбільших ТНК світу грають чотири комплекси: електроніка,

нафтопереробка, хімія й автомобілебудування. Дуже характерна регіонально-галузева спрямованість інвестицій ТНК. Як правило, вони роблять капіталовкладення в галузі обробної промисловості нових індустриальних та щодо розвинених і країн, що розвиваються. У цьому випадку йде конкурентна боротьба за інвестиції держав-одержувачів капіталу. Для найбідніших країн політика інша – ТНК вважають за доцільне здійснювати там капіталовкладення у видобувну промисловість, але головним чином вони нарощують товарний експорт. В цьому випадку розгортається жорстка конкурентна боротьба між ТНК за просування своїх товарів на місцеві ринки. ТНК мають низку як позитивних так і негативних рис, але діяльність їх є сьогодні беззаперечною та вагомою на всіх економічних рівнях світу.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА СТРАТЕГІЇ НЕОІНДУСТРІАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Куш А.В.

Науковий керівник – Можайкіна Н.В., канд. екон. наук, доцент

Неоіндустріалізація стала однієї з найбільш яскравих тенденцій сучасного розвитку світової системи, впливовою силою, яка відродила активний інтерес до промислового сектору, цілеспрямованого формування його прогресивної структури (технологічної та галузевої), суттєвого підвищення ефективності та конкурентоспроможності економіки в цілому. Сьогодні всі країни світу в різній мірі охоплені процесом неоіндустріалізації. Ієрархічна система світогосподарської взаємодії, що відтворюється на мегарівні в рамках центр-периферійної моделі, формує змістовні відмінності нової парадигми розвитку для розвинених країн і країн, що розвиваються.

Стан економіки України характеризується глибокою кризою та втратою значної частини промислового потенціалу. По-перше, низький рівень інноваційної активності та конкурентоспроможності продукції підприємств на світових ринках. По-друге, використання інформаційних технологій знаходиться на незадовільному рівні. Як наслідок, критично зростають ризики посилення технологічної залежності від іноземних виробників. За даними Державної служби статистики України, протягом 2000-2016 рр. частка промислових підприємств, які впроваджують інновації, продовжувала зменшуватися: з 14,8% у 2000 р до 12,8% в 2016 р. Тому частка інноваційної продукції знизилася в 1,8 рази. По-третє, погіршення динаміки нерівномірності регіонального і міжгалузевого розвитку. По-четверте, нераціональність і несистематичність оновлення основних засобів. Все це свідчить про неспро-